

Demokratia- ja julkisoikeusosasto

EU-oikeus ja tietosuoja

Erityisasiantuntija Silja Kantonen

Lausunto

17.10.2023

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Oikeusministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työeläkelakien ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 27/2023 vp)

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle työeläkelakien ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Esitykseen sisältyvien ehdotusten tavoitteena on työeläkelainsäädännön kehittäminen ja täsmentäminen. Muutoksia ehdotetaan lisäksi Eläketurvakeskuksesta annettuun lakiin (397/2006) sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin (873/2015). Oikeusministeriö ei ole lausunut asiassa esityksen valmistelun aikana. Tässä lausunnossa oikeusministeriö tarkastelee hallituksen esitystä henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn osalta.

Henkilötietojen suojan osalta merkityksellistä sääntelyä sisältyy ennen kaikkea esitettyyn yrittäjien eläkelain 151 §:ään, jolla Eläketurvakeskuksen valvontatehtävää koskevaa tiedonsaantioikeutta täydennettäisiin. Esitetyn muutoksen tavoitteena on lisätä Eläketurvakeskuksen edellytyksiä valvoa osakeyhtiöiden osakkaiden vakuuttamisvelvollisuutta. Lisäksi esitetään muutettavaksi Eläketurvakeskuksesta annetun lain 4 §:ää, joka koskee Eläketurvakeskuksen oikeutta saada ja käyttää tietoja tilasto-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Oikeusministeriö katsoo, että esitys on valmisteltu henkilötietojen suojan osalta huolellisesti. Esitettäviä säännöksiä on arvioitu kattavasti suhteessa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 (jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) sallimaan liikkumavaraan sekä perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaisen henkilötietojen suojan perusoikeuden kannalta. Edellä mainittujen arviointien pohjalta ei nouse juurikaan huomautettavaa. Myös säännöstekstit vaikuttaisivat olevan asianmukaisesti muotoiltuja henkilötietojen suojan kannalta.

Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisen henkilötietojen käsittelyä koskevan oikeusperusteen määrittelyyn edellä mainittujen tiedonsaantioikeuksia koskevien säännösten osalta. Esityksen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta on katsottu soveltuvaksi oikeusperusteeksi kummankin säännösehdotuksen kohdalla, koska säännösten nojalla suoritettava henkilötietojen käsittely perustuisi Eläketurvakeskuksen laissa säädettyihin tehtäviin.

Oikeusministeriö katsoo, että laissa säädettyihin tehtäviin perustuva henkilötietojen käsittely voi perustua niin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c kuin e alakohtiin. Käsittelyn oikeusperusteen määrittämiseen liittyvässä arviossa olisi kiinnitettävä huomiota muun muassa siihen, miten yksityiskohtaisesti laki sääntelisi tehtävään suorittamisen edellyttämästä henkilötietojen käsittelystä. Edellä mainittu huomioiden esityksen henkilötietojen suojaa koskevat perustelut jättävät osin epäselväksi, miten on päädytty perusteluissa määriteltyyn käsittelyn oikeusperusteeseen. Perusteluiden valossa säännösten nojalla suoritettava henkilötietojen käsittely voisi perustua myös yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e-alakohtaan.